

วารสารนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
THAMMASAT LAW JOURNAL

ชื่อเรื่อง: ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ชื่อผู้แต่ง: ปกป้อง ศรีสนิท

การอ้างอิงที่แนะนำ: ปกป้อง ศรีสนิท, ‘ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม’ (2567) 53(4) วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 1079.

ผู้สนับสนุนหลัก

SAIJO DENKI

Tax and Legal Counsellors

Seri Manop & Doyle

SATYAPON
& PARTNERS
THAILAND Intellectual Property Law Firm

Baker
McKenzie.

ผู้สนับสนุนร่วม

WEERAWONG C&P
WEERAWONG, CHINNAVAT & PARTNERS LTD.

DEJ-UDOM & ASSOCIATES
Attorneys-at-Law

โครงการวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทร. 02 613 2109 อีเมล tu.lawjournal@tu.ac.th

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม*

The Period of Safety

ปกป้อง ศรีสนธิ

รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Pokpong Srisanit

Associate Professor, Faculty of Law, Thammasat University

วันที่รับบทความ 28 เมษายน 2567; วันที่ไขบทความ 2 พฤศจิกายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ 16 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นช่วงหนึ่งของระยะเวลาตามคำพิพากษาจำคุก ซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้กระทำความผิดต้องถูกขังอยู่ในเรือนจำอย่างแน่นนอนโดยไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการทางกฎหมายราชทัณฑ์ที่เป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด เช่น การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ แม้กฎหมายไทยได้กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกฎหมายราชทัณฑ์ แต่ก็เป็นข้อกำหนดแบบตายตัวใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการลงโทษจำคุกที่ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงความสอดคล้องของการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายอาญาและการนำระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่เหมาะสมมาใช้ในกฎหมายไทย โดยมีข้อเสนอให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบบังคับในกรณีที่ศาลพิพากษาประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง และให้ศาลมีดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย

* บทความนี้เรียบเรียงจากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม”, โดย ปกป้อง ศรีสนธิ, กุมภาพันธ์ 2567, ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ของสังคมหรือไม่ก็ได้ ในคดีอื่นที่ศาลพิพากษาจำคุกผู้กระทำความผิดเกินกว่า 5 ปี ขึ้นไป นอกจากนี้ การให้ศาลมีอำนาจยกเลิกหรือผ่อนระยะเวลาดังกล่าวได้ในขณะพิพากษารวมทั้งในขณะที่ยู่กระทำความผิด ได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ จะทำให้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

คำสำคัญ : โทษจำคุก ระยะเวลาการจำคุกขั้นต่ำ สิทธิมนุษยชน ความสงบเรียบร้อยของสังคม การพักโทษ การอภัยโทษ

Abstract

The period of safety is a specific duration of imprisonment during which the prisoners must certainly be detained without any benefits that would result in early release, such as parole, sentence reduction, or permission to leave prison. In Thailand, the period of safety is prescribed by the Correction Act and is applied to all prisoners. However, this fixed-term period may lead to inappropriate imprisonment of prisoners.

This article aims to examine whether the period of safety conforms to the general principles of criminal law and to suggest the appropriate periods of safety for Thai criminal law. The following suggestions are proposed: 1) In cases where the offender is convicted with the death penalty, life imprisonment, or sexual or violent offences, the court should impose a compulsory period of safety in the judgment. 2) In cases where the offender is convicted of more than 5 years of imprisonment for any offence, the court should have the discretion to impose a period of safety or not. 3) During the conviction and the serving of the sentence, the court should have the authority to cancel or modify a period of safety to individualize the penalty for each offender.

Keywords: imprisonment, minimum sentence, human rights, social order, parole, pardon

1. ความนำ

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน คือการฟื้นฟูแก้ไขและนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม¹ ในปัจจุบันพบว่าอาชญากรรมร้ายแรงที่มีลักษณะเป็นภัยต่อสังคม เช่น ผู้กระทำความผิดฐานฆาตกรรม หรือ ฐานข่มขืนกระทำชำเรา แม้ศาลจะพิพากษาและผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษในเรือนจำแล้ว แต่ด้วยความแออัดของเรือนจำ จึงจำเป็นต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดก่อนกำหนดในคำพิพากษาอย่างรวดเร็วก่อนคำพิพากษา ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้เสียหายและสังคม และหากผู้กระทำความผิดเหล่านี้ยังไม่พร้อมจะกลับสู่สังคม ก็อาจจะสร้างปัญหาการกระทำผิดซ้ำ²

ในหลายประเทศได้กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (*période de sûreté*; *period of safety, mandatory minimum sentence*)³ ซึ่งหมายถึง ระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำอย่างแน่นนอน เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม สร้างความเป็นธรรมให้กับผู้เสียหายและสังคมที่ทำให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกในระยะเวลาที่เหมาะสม เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากผู้กระทำความผิดคนใดได้รับการฟื้นฟูแก้ไขและพร้อมจะกลับสู่สังคม ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นอาจได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษ หรือปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษาได้ ตามหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (*individualization*)⁴

ในประเทศไทยมีบทบัญญัติเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแทรกอยู่ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) (7) และ (8) โดยกำหนดว่า นักโทษที่อาจได้รับประโยชน์จากกฎหมายราชทัณฑ์ในเรื่องการลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ หรือการอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ จะต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือน้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา โดยมีรายละเอียดกำหนดในกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก หรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2564 แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวมีข้อจำกัด 2 ประการคือ ประการที่หนึ่ง กฎหมายได้กำหนด

¹ ICCPR, Article 10.3 “The penitentiary system shall comprise treatment of prisoners the essential aim of which shall be their reformation and social rehabilitation”.

² ปกป้อง ศรีสนิท, ‘ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม’ (รายงานผลการวิจัยเสนอต่อคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2567) 9.

³ Bernard Bouloc, *Droit pénal général*, (21e édition, Dalloz 2009) para 513.

⁴ ปกป้อง ศรีสนิท, ‘การปฏิรูปทะเบียนประวัติอาชญากรกับแนวทางการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด (Individualization)’ ใน *นิติธรรมประจักษ์ สุรัสวดี* 60 ปี, (โรงพิมพ์เดือนตุลา 2561) 150-151.

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแบบตายตัว ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวอาจจะสั้นเกินไปสำหรับผู้กระทำความผิดร้ายแรง หรือในทางตรงกันข้าม ระยะเวลาที่ตายตัวดังกล่าวอาจจะมากเกินไปสำหรับผู้กระทำความผิดทั่วไปที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งอาจทำให้เกิดการชั่งที่ไม่จำเป็น ประการที่สอง นักโทษที่ได้รับการพักโทษในปี พ.ศ. 2566 มีเพียง 11,831 คน หรือ เพียงร้อยละ 6.63 ของนักโทษทั้งหมดที่ได้รับการปล่อยตัวในปีดังกล่าว (178,314 คน)⁵ นักโทษส่วนมากจะพ้นโทษก่อนกำหนดด้วยวิธีการอื่น ทำให้บทบัญญัติเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมและการพักโทษจึงใช้บังคับไม่มากนักในปัจจุบัน

บทความนี้จะศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม กฎหมายต่างประเทศที่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมต่าง ๆ กัน ซึ่งได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ จากนั้นจะวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหลักกฎหมายอาญา การนำระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่เหมาะสมมาใช้กับประเทศไทย รวมทั้งข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมายในการนำระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมาใช้ในประเทศไทย เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการรักษาความสงบของสังคมและการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดพร้อมกับการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชนในการลงโทษทางอาญานั่นได้แก่ การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด⁶ การนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม⁷ การลงโทษที่จำเป็น

⁵ ‘สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ปล่อยตัว รายปี’ (กรมราชทัณฑ์, 2567) <http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_dist_year.php> สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567.

⁶ การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด (réadaptation) เป็นแนวคิดทางทัณฑวิทยาสมัยศตวรรษที่ 19 มีแนวโน้มที่จะศึกษาถึงลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิด (personnalité du délinquant) ซึ่งส่งผลให้เกิดหลักการเรื่องการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (individualisation) และแนวคิดการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด ซึ่งแนวคิดทั้งสองส่งผลให้กฎหมายการบังคับโทษในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 สร้างนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมในการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด เช่น การพักโทษ (libération conditionnelle). ดู Bernard Bouloc, *Droit pénal général*, (21e édition, Dalloz 2009) para 470.

⁷ การนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม (Social reintegration, Réinsertion sociale) คือส่วนต่อของการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคมอาจแบ่งได้ 3 ขั้นตอน คือ การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ (prison-based rehabilitation programmes) 2) การนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคมและการดูแลภายหลังพ้นโทษ (reintegration and aftercare programmes delivered upon release) 3) มาตรการนอกเรือนจำ หรือ มาตรการชุมชน (non-custodial, community-based programmes). ดู UNODC, *Introductory Handbook on The Prevention of Recidivism and the Social Reintegration of Offenders* (English, Publishing and Library Section, United Nations Office at Vienna 2018) 5.

และได้สัดส่วน⁸ การลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด⁹ และกลุ่มที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสังคม อันได้แก่ การป้องกันทั่วไป¹⁰ และการป้องกันเฉพาะราย¹¹ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเรื่องวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา¹² แนวคิดเรื่องการลงโทษประหารชีวิตและการยกเลิกโทษประหารชีวิต¹³ หน้าที่ของกฎหมายอาญา¹⁴ และการอภัยโทษ¹⁵ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมอีกด้วย

⁸ หลักความจำเป็นและได้สัดส่วนแห่งการลงโทษ (Le principe de nécessité et de proportionnalité des peines) ได้รับการรับรองไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง 1789 ข้อ 8 ที่บัญญัติว่า “กฎหมายต้องบัญญัติโทษทางอาญาที่จำเป็น” และมีค่าเป็นรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส โทษทางอาญาต้องประกอบด้วยสองลักษณะคือ “จำเป็น” (necessary) และ “ได้สัดส่วน” (proportionate). ดู Frédéric Desportes et Francis Le Guehec, *Droit Pénal Général* (10ème édition, economica 2003) 697. ; ดู Jean Pradel, *Droit Pénal Général* (14ème édition, Cujas 2002) para 151. ; ดู ปกป้อง คริสติน, *กฎหมายอาญาระดับสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 4, วิญญูชน 2566) ย่อหน้า 161/8.

⁹ หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด (individualization) มีค่าเป็นรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส โดยได้รับการรับรองไว้ในข้อ 8 แห่งคำประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองฝรั่งเศส 1789 ศาลต้องคำนึงถึงเหตุอันควรและเหตุภาวะวิสัยก่อนจะกำหนดประเภทและความหนักเบาของโทษทุกกรณี นอกจากนี้ ตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสวินิจฉัยว่า การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนไม่ได้ขัดหรือแย้งกับหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (equality before the law) ที่ได้รับการรับรองไว้ในข้อ 6 แห่งอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรป. ดู ปกป้อง คริสติน, *กฎหมายอาญาระดับสูง* (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 161/9; ดู คำวินิจฉัยตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ลงวันที่ 29 juillet 1978 อ้างถึงใน Jean Pradel (เชิงอรรถ 9) para 629.

¹⁰ การป้องกันทั่วไป (prévention générale, intimidation collective, general deterrence) หมายถึง การลงโทษผู้กระทำความผิดคนหนึ่งเพื่อให้มีผลเป็นการยับยั้งคนอื่นในสังคมไม่ให้กระทำความผิดแบบเดียวกันในอนาคต. ดู R. Gassin, *La confrontation du système français de la sanction pénale avec les données de la criminologie*, in *Confrontation de la théorie générale de la responsabilité pénale avec les données de la criminologie*, Dalloz (1969) 177 et s., อ้างถึงใน Jean Pradel (n 9) para 553.

¹¹ การป้องกันเฉพาะรายหรือ การป้องกันพิเศษ (prévention spécial, intimidation individuelle, specific deterrence) เป็นแนวคิดที่เห็นว่าการลงโทษที่เหมาะสมสามารถป้องกันผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษจะไม่กล้าที่จะหวนกลับไปกระทำความผิด ซึ่งต่างจากการป้องกันทั่วไปที่ว่า การป้องกันเฉพาะมีผลเฉพาะผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษ. ดู Jean Pradel (เชิงอรรถ 9) para 553.

¹² กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการลงโทษหลายรูปแบบ ได้แก่ การแก้แค้นทดแทน (retribution) การข่มขู่ ยับยั้ง (intimidation, deterrence) การตัดความสามารถในการกระทำความผิด (incapacitation) การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด (rehabilitation) และการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม (resocialization). ดู เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 11, พลสยาม พรินต์ 2562) 458-460. ; ดู ปกป้อง คริสติน, *กฎหมายอาญาระดับสูง* (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 231-235.

¹³ โทษประหารชีวิตที่ไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 6 จะต้องเป็นโทษประหารชีวิตเฉพาะกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงสูงสุด (most serious crime) บุคคลที่ถูกลงโทษประหารชีวิตมีสิทธิที่จะร้องขอการอภัยโทษหรือการเปลี่ยนโทษ การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตอาญาอนันตไถ่ในทุกกรณี และโทษประหารชีวิตจะไม่ใช้กับผู้กระทำความผิดที่อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือ หญิงที่ตั้งครรภ์ ดู ปกป้อง คริสติน, *กฎหมายอาญาระดับสูง* (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 255.

¹⁴ กฎหมายอาญามีหน้าที่ 3 ประการ คือ หน้าที่ในการลงโทษ (fonction répressive) หน้าที่ในการแสดงออก (fonction expressive) และหน้าที่ในการปกป้อง (fonction protectrice). ดู Frédéric Desportes et Francis Le Guehec (เชิงอรรถ 9) 23.

แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวจะถูกนำไปวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในหัวข้อที่ 4 ต่อไป

3. กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงกฎหมายต่างประเทศที่ว่าด้วยเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ซึ่งเป็นระบบประมวลกฎหมาย ประเทศอังกฤษ ที่เป็นตัวแทนระบบกฎหมายจารีตประเพณี ประเทศญี่ปุ่น ที่เป็นตัวอย่างกฎหมายของประเทศในทวีปเอเชีย และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นตัวอย่างกฎหมายของประเทศในกลุ่มอาเซียน

3.1 ประเทศฝรั่งเศส

กฎหมายฝรั่งเศสเป็นต้นแบบของการกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมจึงถูกกำหนดขึ้นในกฎหมายที่ชื่อ la loi du 22 novembre 1978¹⁶

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประเทศฝรั่งเศสแบ่งเป็น ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีบังคับ (Période de sûreté obligatoire) และระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามดุลพินิจของศาล (Période de sûreté facultative)

3.1.1 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีบังคับ (Période de sûreté obligatoire)

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีบังคับ ใช้กับกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปเฉพาะในฐานความผิดที่กฎหมายกำหนด กฎหมายจะบังคับให้ศาลต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม เป็นระยะเวลาครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกตามคำพิพากษาหรือเป็นระยะเวลา 18 ปี ในกรณีที่จำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต¹⁷ ความผิดที่กฎหมายกำหนดบังคับให้

¹⁵ การอภัยโทษ (la grâce) มีสองกรณี คือ ประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วอาจได้รับประโยชน์ด้วยการไม่ต้องรับโทษทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งเป็นอำนาจของประมุขแห่งรัฐ (chef d'Etat) การอภัยโทษแบ่งเป็น การอภัยโทษเฉพาะราย (grâce individuelle) และอภัยโทษทั่วไป (grâce collectives). ดู Bernard Bouloc (เชิงอรรถ 4) para 790.

¹⁶ ปกป้อง ศรีสนิท, 'ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม' (เชิงอรรถ 3) 38.

¹⁷ Code pénal, Article 132-23.

ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม เช่น ล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์และอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (le génocide et les autres crimes contre l'humanité) การลอบสังหาร (l'assassinat) ฆาตกรรมโดยมีเหตุฉกรรจ์ (le meurtre aggravé) การกระทำทารุณและการกระทำทารุณโหดร้าย (les tortures et actes de barbarie simples ou aggravés)¹⁸ ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือที่กระทำด้วยการทารุณหรือทารุณโหดร้าย (le viol ayant entraîné la mort de la victime ou commis avec tortures et actes de barbarie) การค้ายาเสพติด (le trafic de stupéfiants) การเอาเปรียบโสเภณีโดยมีเหตุฉกรรจ์ (le proxénétisme aggravé)¹⁹ ก่อวินาศกรรม (l'attentat) ก่อการร้าย (les actes de terrorisme) ชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (le vol précédé, accompagné ou suivi de violences sur autrui ayant entraîné une mutilation ou une infirmité permanente) ชิงทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธ (le vol commis soit avec usage ou menace d'une arme, soit par une personne porteuse d'une arme soumise à autorisation ou dont le port est prohibé) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม (le vol en bande organisée simple ou assorti de circonstances aggravantes) ชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือถูกทารุณ (le vol précédé, accompagné ou suivi soit de violences ayant entraîné la mort, soit de tortures ou d'actes de barbarie) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในความผิดร้ายแรง 4 ประการ กฎหมายกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีบังคับ 30 ปี หรือ ศาลอาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต (période de sûreté illimitée, perpétuité incompressible) ก็ได้ ความผิดเหล่านี้²⁰ ได้แก่ ฆาตกรรมที่กระทำพร้อมกับการข่มขืนกระทำชำเรา กระทำโดยทารุณหรือทารุณโหดร้าย ที่กระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี (meurtre avec viol, tortures ou acte de barbarie sur mineur de quinze ans) ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม (meurtre en bande organisée d'une personne dépositaire de l'autorité publique, à l'occasion ou en raison de ses fonctions) ลอบสังหารเจ้าพนักงานที่กระทำการตามหน้าที่ (assassinat d'une personne dépositaire de l'autorité publique, à l'occasion ou en raison de ses fonctions) และการก่อการร้าย (crime terroriste)

¹⁸ การกระทำทารุณและการกระทำทารุณโหดร้าย (les tortures et actes de barbarie simples ou aggravés) เป็นฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ที่ผู้กระทำอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยเอกชนก็ได้.

¹⁹ การเอาเปรียบโสเภณี (le proxénétisme) ซึ่งเทียบได้กับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 286 ที่ได้แก้ไขใหม่ เป็นฐานความผิดที่รวมการทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ที่เรียกว่า การเอาเปรียบโสเภณี เพราะไม่ใช่แค่การดำรงชีพบนรายได้ของหญิงที่ค้าประเวณีเท่านั้น แต่ยังรวมการกระทำอีกหลายความผิด เช่น การรับผลประโยชน์จากโสเภณี เป็นต้น.

²⁰ Code pénal, Article 221-3.

3.1.2 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามดุลพินิจศาล (Période de sûreté facultative)

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามดุลพินิจศาลใช้ในกรณีที่ศาลพิพากษาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ศาลมีดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมหรือไม่ก็ได้ โดยระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลมีดุลพินิจกำหนด คือ ไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา หรือไม่เกิน 22 ปี กรณีจำเลยได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต²¹

3.1.3 ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

กฎหมายฝรั่งเศสกำหนดข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม 3 กรณี ได้แก่ กรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด²² กรณีนักโทษที่มีภาระเลี้ยงดูผู้ได้ปกครองหรือนักโทษที่ตั้งครรภ์ซึ่งมีระยะเวลาจำคุกไม่เกิน 4 ปี²³ และกรณีเหตุผลแห่งสุขภาพของนักโทษ²⁴

3.1.4 การยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

เมื่อนักโทษจำคุกมาระยะหนึ่งแล้ว นักโทษคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจที่จะกลับคืนสู่สังคม ศาลปรับใช้โทษ (le tribunal de l'application des peines) มีอำนาจที่จะยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้²⁵

ในกรณีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม 30 ปี ที่กำหนดสำหรับความผิดฆาตกรรมร้ายแรง 3 ฐานและก่อการร้าย ศาลปรับใช้โทษสามารถย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้เฉพาะเมื่อนักโทษได้รับโทษจำคุกมาแล้ว 20 ปี²⁶ ในกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตสำหรับนักโทษจำคุกตลอดชีวิตในความผิดฆาตกรรมร้ายแรง 3 ฐานและก่อการร้าย ศาลสามารถยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้เมื่อนักโทษได้รับโทษจำคุกมาแล้ว 30 ปี²⁷

นอกจากนี้ ประธานาธิบดีสามารถยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้เช่นเดียวกัน โดยการใช้อำนาจอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย ซึ่งเป็นอำนาจของประมุขของรัฐเฉพาะในกรณีจำเป็น เช่น กรณีเกิดความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมหรือกรณีเกิดการคุมขังที่ไม่เป็นธรรม เช่น นักโทษอยู่ในสถานะไม่เหมาะกับการจำคุก เป็นต้น

²¹ Code pénal, Article 132-23.

²² Code de la justice pénale des mineurs, Article L121-5.

²³ Code procédure pénale, Article 729-3.

²⁴ Code procédure pénale, Article 720-1-1.

²⁵ Code procédure pénale, Article 720-4.

²⁶ เพิ่งอ้าง.

²⁷ เพิ่งอ้าง.

3.2 ประเทศเยอรมนี

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ใน มาตรา 57²⁸ มาตรา 57a และมาตรา 57b โดยมีสาระสำคัญ คือ

ในกรณีทั่วไป ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมจะเป็นระยะเวลา 2 ใน 3 ของโทษจำคุก ตามคำพิพากษา ซึ่งในทุกกรณีจะต้องจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 2 เดือน

ในกรณีผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมจะเป็นระยะเวลา 1 ใน 2 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา ซึ่งในทุกกรณีต้องจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน

ในกรณีจำคุกตลอดชีวิต ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมจะเป็นระยะเวลา 15 ปี นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเคยวินิจฉัยไว้ในปี ค.ศ. 1977²⁹ ว่า โทษจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้ขัดกับหลักเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โทษจำคุกตลอดชีวิตจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะโทษจำคุกตลอดชีวิตจะขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ต่อเมื่อกฎหมายไม่ได้เปิดโอกาสให้บุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิตสามารถที่จะกลับมามีเสรีภาพได้อีกครั้งหนึ่ง แต่การได้รับโอกาสภัยโทษจากรัฐอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ รัฐยังจะต้องกำหนดเงื่อนไขและกระบวนการพิจารณาไว้ในกฎหมายที่จะทำให้ไม่ต้องรับโทษจำคุกไปตลอดชีวิต³⁰ ซึ่งในที่นี้ก็คือบทบัญญัติเรื่องการพักการลงโทษเมื่อพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในมาตรา 57a อย่างไรก็ตาม หากผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตยังคงมีอันตรายต่อสังคมอยู่ การจำคุกต่อไปยังคงเป็นสิ่งจำเป็น³¹ คำวินิจฉัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสและคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป³²

3.3 ประเทศอังกฤษ

กฎหมายประเทศอังกฤษกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมใน Criminal Justice Act 2003 ประกอบกับ Sentencing Act 2020 โดยแยกพิจารณาเป็นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมสำหรับนักโทษทั่วไป นักโทษอันตราย นักโทษจำคุกตลอดชีวิต และการปล่อยตัวกรณีเหตุแห่งความน่าเห็นใจ (compassionate ground)

²⁸ German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB), Section 57.

²⁹ BVerfGE 45, 187 อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, ‘การตีความกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญตามกฎหมายเยอรมัน’ (2565) 78 บทบัณฑิตย 159, 159-163.

³⁰ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ (เชิงอรรถ 30) 160-161.

³¹ เฟิงอ้าง.

³² ดู หัวข้อ 4.1.1 และ 4.1.2

3.3.1 กรณีนักโทษทั่วไป

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีนักโทษทั่วไป คือ ครึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดโดยคำพิพากษา³³ นักโทษที่ได้รับโทษจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไปแล้ว (the requisite custodial period) ซึ่งก็คือนักโทษรับโทษเกินครึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดโดยคำพิพากษา นักโทษจะได้รับการพักการลงโทษ (parole) แบบมีเงื่อนไข โดยเป็นอำนาจของรัฐมนตรีที่จะอนุญาต (on licence)³⁴

3.3.2 นักโทษอันตราย

ผู้กระทำความผิดอันตราย (dangerous offenders) หมายถึง ผู้กระทำความผิดในคดีความรุนแรงบางฐาน (certain violent) หรือคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ (sexual offences) หรือคดีความผิดก่อการร้าย (terrorism) ใน Chapter 5 ของพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Act 2003)³⁵ ในกรณีของผู้กระทำความผิดอันตราย (dangerous offender) เมื่อศาลได้ทำการกำหนดโทษตามคำพิพากษา (fixed-term sentence imposed) และกำหนดระยะเวลาจำคุกที่เหมาะสม (appropriate custodial term) (ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 4 ปี) และศาลอาจกำหนดการขยายเวลาจำคุก (extended sentence) (ได้ตั้งแต่ 1-10 ปี) สำหรับผู้กระทำความผิดอันตรายแล้ว ภายในระยะเวลาการขยายระยะเวลาจำคุก (extended sentence) ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์เหล่านี้จะไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัวภายใต้การพักโทษ (release on licence) เท่ากับว่าการขยายระยะเวลาจำคุก (extended sentences) เป็นการขยายระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม³⁶

3.3.3 นักโทษจำคุกตลอดชีวิต

กรณีนักโทษที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ศาลมีสองทางเลือกคือ การจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order) และ การจำคุกตลอดชีวิตแบบมีระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ (minimum term order)

3.3.3.1 การจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order)

ศาลอาจสั่งจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงได้ ในกรณีผู้กระทำความผิดมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ศาลเห็นว่ามี ความรุนแรงของฐานความผิด (seriousness of offence) หรือ ความรุนแรงของการกระทำความผิดหลายกรรมประกอบกัน (the seriousness of the combination of the offence and one or more offences associated with it) เมื่อศาลกำหนดการจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง สำหรับผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์แล้ว บทบัญญัติเรื่องการปล่อยตัวก่อนกำหนด (early release provision) จะไม่นำมาใช้กับบุคคลเหล่านี้ แต่การปล่อยด้วยเหตุแห่งความเห็นใจ (compassionate

³³ Criminal Justice Act 2003, Section 244.

³⁴ Criminal Justice Act 2003, Section 244 (1A).

³⁵ Criminal Justice Act 2003, SCHEDULE 15B.

³⁶ Sentencing Act 2020, Section 281 (4).

ground) ก็ยังคงใช้ได้³⁷ ซึ่งการที่กฎหมายอังกฤษกำหนดให้มีการปล่อยตัวนักโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ด้วยเหตุแห่งความเห็นใจ ทำให้การจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order) ของอังกฤษสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป คดี Hutchinson v. the United Kingdom 17 มกราคม ค.ศ. 2017³⁸

3.3.3.2 การจำคุกตลอดชีวิตแบบมีระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ (minimum term order)

ในกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตและไม่ได้กำหนดคำสั่งให้มีการจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order) ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้กับนักโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยศาลจะประเมินว่า หากไม่พิพากษาจำคุกตลอดชีวิตผู้กระทำความผิดคนนั้นผู้กระทำความผิดดังกล่าวควรจะได้รับโทษจำคุกสูงสุดเป็นระยะเวลาเท่าใด ตัวเลขที่ได้มาจะใช้ชื่อว่า notional determinate sentence³⁹ เมื่อได้ตัวเลข notional determinate sentence แล้ว ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (relevant portion) จะเป็น 2 ใน 3 ของ notional determinate sentence⁴⁰ ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตได้รับโทษจำคุกจนพ้นระยะเวลา 2 ใน 3 ของ notional determinate sentence แล้ว ผู้กระทำความผิดดังกล่าวก็อาจได้รับการพักโทษได้

3.3.4 การปล่อยตัวเพราะเหตุแห่งความน่าเห็นใจ

ในกรณีที่รัฐมนตรีพบว่าเกิดพฤติการณ์พิเศษซึ่งชี้ว่ามีเหตุอันน่าเห็นใจ (compassionate ground) นักโทษคนใด รัฐมนตรีสามารถพิจารณาพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข (on licence) นักโทษที่ต้องโทษตามกำหนดระยะเวลา (fixed-term prisoner) ได้ แม้จะเป็นการปล่อยก่อนระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมก็ตาม⁴¹

3.4 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประมวลกฎหมายอาญา โดยใน Chapter V. มาตรา 28 ถึงมาตรา 30⁴² โดยมีสาระสำคัญ คือ ในคดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม คือ 10 ปี⁴³ ในคดีที่มีโทษจำคุกตามกำหนดระยะเวลา ระยะเวลา

³⁷ Crime (Sentences) Act 1997, Section 30.

³⁸ CASE OF HUTCHINSON v THE UNITED KINGDOM no 57592/08 (ECtHR, 17 January 2017).

³⁹ Sentencing Act 2020, Section 323 (1B).

⁴⁰ Sentencing Act 2020, Section 323 (1C).

⁴¹ Criminal Justice Act 2003, Section 248.

⁴² Japanese Penal Code, unofficial translation by the Cabinet Secretariat, <<https://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC.pdf>> สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567.

⁴³ Japanese Penal Code, Article 28.

เพื่อความปลอดภัยของสังคมคือ 1 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา⁴⁴ และในคดีความผิดลหุโทษ (misdemeanor imprisonment without work)⁴⁵ ซึ่งระวางโทษจำคุกไม่ถึง 30 วัน ประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้ โดยให้ฝ่ายบริหารสามารถออกหมายปล่อยชั่วคราวนักโทษดังกล่าวได้ (provisionally released)⁴⁶ ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามกฎหมายญี่ปุ่นคล้ายกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 52 ทั้งในเรื่องของการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบตายตัวตามกฎหมาย และระยะเวลาที่เท่ากันกับกฎหมายไทย คือ 1 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา และ 10 ปี กรณีโทษจำคุกตลอดชีวิต⁴⁷

3.5 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์กำหนดเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ใน Prison Act⁴⁸ และกำหนดระบบการพักการลงโทษที่เรียกว่า Conditional Remission System (CRS) โดยมีสาระสำคัญคือ

ในคดีความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม คือ 20 ปี เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว นักโทษจำคุกตลอดชีวิตจะถูกส่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายใน (Ministry of Home Affairs) พิจารณาว่าสมควรพักการลงโทษหรือไม่ โดยนักโทษอาจได้รับการพิจารณาปีละครั้ง⁴⁹ เมื่อรัฐมนตรีพักการลงโทษ (remission order) ระยะเวลาจำคุกตลอดชีวิตที่เหลือให้ถือว่าหมดไป⁵⁰ นักโทษจะต้องไม่กระทำความผิดอีกตลอดชีวิต⁵¹ หากนักโทษที่จำคุกตลอดชีวิตที่ได้รับการพักโทษออกมาแล้วกระทำความผิดอีก ศาลอาจพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตอีกหรือจำคุกตามกำหนดระยะเวลา⁵²

ในคดีความผิดที่มีโทษจำคุก ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมคือ 2 ใน 3 ของระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา หรือ 14 วัน แล้วแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่า⁵³

⁴⁴ เพิ่งอ้าง.

⁴⁵ เพิ่งอ้าง Article 16 (Misdemeanor Imprisonment without Work) Misdemeanor imprisonment without work shall consist of confinement in a penal institution for not less than 1 day but less than 30 days.

⁴⁶ เพิ่งอ้าง Article 30 (1).

⁴⁷ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52

⁴⁸ Singapore Prison Act, Section 50P <<https://sso.agc.gov.sg/Act/PA1933?Provides=P1VB->> สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567.

⁴⁹ Singapore Prison Act, Section 50P.

⁵⁰ Singapore Prison Act, Section 50Q.

⁵¹ Singapore Prison Act, Section 50R (1).

⁵² Singapore Prison Act, Section 50T (b).

⁵³ Singapore Prison Act, Section 50 (1)(a).

กล่าวโดยสรุป ในประเด็นกฎหมายประเทศต่าง ๆ กฎหมายฝรั่งเศสมีการกำหนดเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด กล่าวคือ กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบไม่ตายตัว ให้ศาลใช้ดุลยพินิจปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน รวมทั้งให้ศาลปรับย่นหรือยกเลิกระยะเวลาได้เมื่อนักโทษได้รับโทษอยู่ในเรือนจำ ในขณะที่กฎหมายของอังกฤษให้อำนาจศาลที่พิพากษากำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ในคำพิพากษาเช่นเดียวกัน แต่ไม่อาจย่นหรือยกเลิกโดยศาลในขณะรับโทษในเรือนจำ ในขณะที่กฎหมายเยอรมนี กฎหมายญี่ปุ่น และกฎหมายสิงคโปร์ จะคล้ายกับกฎหมายไทยที่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในรูปแบบตายตัว ที่ใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน โดยบัญญัติระยะเวลาล่วงหน้าไว้ในกฎหมาย

4. ความสอดคล้องของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหลักกฎหมายอาญา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความสอดคล้องของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหลักพื้นฐานกฎหมายอาญา 3 ส่วน คือ ส่วนที่ว่าด้วยหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนในการลงโทษทางอาญา ส่วนที่ว่าด้วยหลักการป้องกันสังคม และส่วนของหลักการอภัยโทษ

4.1 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหลักสิทธิมนุษยชนในการลงโทษทางอาญา

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีความสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน 4 หลัก คือ หลักความจำเป็นและได้สัดส่วนแห่งการลงโทษ (Le principe de nécessité et de proportionnalité des peines) สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานหรือการประตบัติหรือการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรมหรืออ่ำยศักดิ์ศรี (right to be free from torture and other inhumane or degrading treatment or punishment) หลักการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (rehabilitation) และความสอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization)

4.1.1 ความสอดคล้องกับหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนแห่งการลงโทษ

การลงโทษทางอาญาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนแห่งการลงโทษ⁵⁴ การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมระยะยาว หรือ ตลอดชีวิต จะขัดหรือแย้งกับความจำเป็นและได้สัดส่วนในการลงโทษหรือไม่

⁵⁴ ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 161/8.

ประเด็นดังกล่าว ตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสเคยมีคำวินิจฉัยถึงเรื่องความสอดคล้องของร่างรัฐธรรมนูญกับรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2011 โดย คำวินิจฉัยที่ n. 2011-625 DC⁵⁵ ซึ่งผู้ร้องยกประเด็นว่า การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมถึง 30 ปี หรือ ตลอดชีวิตให้กับผู้กระทำความผิดฐานฆาตกรรมผู้พิพากษา ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และเจ้าพนักงานอื่น อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ขัดต่อหลักความจำเป็นในการลงโทษทางอาญา (principe de nécessité des peines) ที่รับรองไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 ซึ่งมีค่าเป็นรัฐธรรมนูญ

ตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสวินิจฉัยว่า บทบัญญัติที่ให้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตลอดชีวิตไม่ได้ขัดกับหลักความจำเป็นในการลงโทษทางอาญา จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากว่า แม้กฎหมายจะกำหนดให้การฆาตกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตลอดชีวิต แต่กฎหมายดังกล่าวก็กำหนดให้เมื่อจำคุกมาแล้ว 30 ปี ศาลสามารถพิจารณาอนุญาตให้กระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักโทษคนนั้นอาจขอพักการลงโทษ (libération conditionnelle) ได้⁵⁶ ผู้กระทำความผิดจึงมีโอกาสอีกครั้งหนึ่งที่จะได้รับการปล่อยตัว การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตพร้อมกับการให้ศาลสามารถทบทวนได้เมื่อนักโทษรับโทษมาแล้ว 30 ปี จึงไม่ได้ขัดหรือแย้งกับหลักความจำเป็นในการลงโทษทางอาญา

4.1.2 ความสอดคล้องกับสิทธิที่จะไม่ถูกทรมานหรือการประติบัติหรือการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี

สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานหรือการประติบัติหรือการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (right to be free from torture and other inhumane or degrading treatment or punishment) ได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 7 และสิทธิที่จะไม่ถูกทรมานถือเป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกพักใช้ได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ (non derogable rights)⁵⁷ ประเด็นคำถามคือ การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตจะเป็นการลงโทษที่ทรมาน ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีหรือไม่

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปเคยมีคำวินิจฉัยในคดี Bodein v. France วันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014⁵⁸ ซึ่งได้เดินตามแนวคำพิพากษาคดี Vinter and Others v. the United Kingdom⁵⁹ วันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 2013 โดยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป วินิจฉัยว่า กฎหมายฝรั่งเศสที่กำหนดให้มี

⁵⁵ คำวินิจฉัยตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ที่ n. 2011-625 DC <https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/decisions/2011625dc/2011625dc.pdf>, French version; <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/decision/2011/2011625DC.htm>>, English version, paras 28-31. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567.

⁵⁶ เพิ่งอ้าง.

⁵⁷ ปกป้อง ศรีสนิท, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (วิญญูชน, 2563) ย่อหน้า 20.

⁵⁸ Bodein v France no 40014/10 (ECtHR, 13 November 2014).

⁵⁹ Vinter and Others v. the United Kingdom no 66069/09, 130/10 and 3896/10 (ECtHR, 9 July 2013).

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต แต่อย่างไรก็ตาม ศาลฝรั่งเศสอาจยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตได้เมื่อนักโทษจำคุกมาแล้ว 30 ปี เท่ากับว่าเป็นการพิพากษาจำคุกจำเลยที่ย่นย่อลงได้ (compressible) ซึ่งไม่ได้ขัดแย้งต่ออนุสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรปข้อ 3 ที่ห้ามการปฏิบัติหรือการลงโทษที่ทรามาน ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี โดยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป

ต่อมาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้ยืนยันหลักการดังกล่าวอีกครั้งในคดี Hutchinson v. the United Kingdom 17 มกราคม ค.ศ. 2017⁶⁰ มีประเด็นว่าคำพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order) ของประเทศอังกฤษที่ทำให้นักโทษไม่มีโอกาสได้รับการพักการลงโทษเลยจนถึงแก่กรรม ไม่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน เพราะฝ่ายบริหารสามารถพิจารณาปล่อยตัวเพราะเหตุแห่งความน่าเห็นใจ (compassionate ground) ได้อยู่เสมอ ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดให้มีการปล่อยตัวเพราะเหตุแห่งความน่าเห็นใจได้นี้เป็นลักษณะของการทบทวนระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการให้โอกาสนักโทษจำคุกตลอดชีวิตได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษา

แนวคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปดังกล่าวสรุปได้ว่า รัฐสามารถออกกฎหมายหรือศาลสามารถกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตได้ แต่ต้องเปิดโอกาสให้มีการพิจารณาทบทวน ยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ เมื่อมีการจำคุกในเรือนจำไปแล้วระยะหนึ่ง กฎหมายที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตจะไม่ขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชนในเรื่องการห้ามการลงโทษที่ทรามาน ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี อย่างไรก็ตามหากเป็นการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตโดยไม่เปิดโอกาสให้มีการทบทวน ยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเลย เท่ากับนักโทษไม่มีโอกาสได้รับการพิจารณาทบทวนการปล่อยตัวเลย อาจมีประเด็นเรื่องความสอดคล้องกับหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนในเรื่องการลงโทษที่ทรามาน ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีได้

4.1.3 ความสอดคล้องกับหลักการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด

หลักการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดได้รับการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 10 วรรค 3 ที่ว่า “ระบบเรือนจำต้องประกอบด้วย การปฏิบัติต่อนักโทษโดยมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและแก้ไขฟื้นฟูสังคม...”⁶¹ การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีผลเป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับสังคมและผู้เสียหาย เพราะเป็นการยืนยันว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษภายในระยะเวลาที่เหมาะสม การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไม่น่าจะขัดกับการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดและการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม เพราะหลักการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการนำผู้กระทำความผิด

⁶⁰ CASE OF HUTCHINSON v THE UNITED KINGDOM no 57592/08 (ECtHR, 17 January 2017).

⁶¹ ICCPR, Article 10.3 “The penitentiary system shall comprise treatment of prisoners the essential aim of which shall be their reformation and social rehabilitation...”.

กลับสู่สังคมนั้น รัฐสามารถดำเนินการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ทั้งการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในเรือนจำ (prison-based rehabilitation programmes) และต่อเนื่องไปถึงการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคมและการดูแลภายหลังพ้นโทษ (reintegration and aftercare programmes delivered upon release)⁶² ดังนั้น การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดสามารถเริ่มดำเนินการได้ภายในเรือนจำในระหว่างรับโทษ จำคุกตามระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

4.1.4 ความสอดคล้องกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

หลักการเรื่องการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (individualisation)⁶³ มีค่าเป็นหลักพื้นฐานกฎหมายอาญาและมีค่าเป็นรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส⁶⁴ เมื่อนักโทษได้รับโทษจำคุกในเรือนจำไปแล้วระยะเวลาหนึ่งและได้รับฟื้นฟูแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพจนไม่เป็นอันตรายต่อสังคมแล้ว นักโทษคนนั้นก็สมควรที่จะได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษา โดยไม่ต้องติดกับระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำ อย่างไรก็ดี การกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถพิจารณายกเลิกหรือแก้ไขระยะเวลาดังกล่าวได้เมื่อนักโทษได้แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการกลับสู่สังคม น่าจะสอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (individualisation)

4.2 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

ในอีกมุมหนึ่งของการลงโทษทางอาญาอันเป็นภารกิจของกฎหมายอาญาคือการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความสอดคล้องของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับการลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิด และระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหน้าที่ของกฎหมายอาญา

4.2.1 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับการป้องกันการกระทำความผิด

ทฤษฎีการป้องกันทั่วไป (prévention générale, intimidation collective, general deterrence)⁶⁵ มีบทบาทสำคัญในการลงโทษทางอาญา ด้วยหลักการที่ว่า “การลงโทษอาชญากรรม

⁶² UNODC, *Introductory Handbook on The Prevention of Recidivism and the Social Reintegration of Offenders* (2018) 5. <https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/18-02303_ebook.pdf> สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567.

⁶³ Bernard Bouloc (เชิงอรรถ 4) para 471.

⁶⁴ ดู ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 161/9.

⁶⁵ ดู (เชิงอรรถ 11).

ย่อมส่งผลในวงกว้างเป็นการทั่วไปให้ประชาชนในสังคมไม่กล้าที่จะกระทำความผิดเลียนแบบ⁶⁶ การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมทำให้สังคมมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษในเรือนจำโดยไม่ได้รับการปล่อยตัวภายในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นผลทำให้ขนาดบทลงโทษ (magnitude of punishment) ตามคำพิพากษามีความเป็นจริงที่แน่นอน อันจะส่งผลให้เกิดการป้องกันทั่วไปไม่ให้อาชญากรรมเลียนแบบการกระทำความผิด

ในส่วนของการป้องกันเฉพาะราย หรือ การป้องกันพิเศษ (prévention spécial, intimidation individuelle, specific deterrence)⁶⁷ เป็นแนวคิดที่เห็นว่าการลงโทษที่เหมาะสมสามารถป้องกันผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษจะไม่กล้าที่จะหวนกลับไปกระทำความผิด การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีผลให้ระยะเวลาที่นักโทษถูกขังในเรือนจำอย่างแท้จริง ซึ่งมิใช่เป็นการป้องกันมิให้นักโทษกระทำความผิดในช่วงที่อยู่ในเรือนจำ นอกจากนี้การจำคุกที่แท้จริงในระยะเวลาหนึ่งย่อมมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดบางรายเกรงกลัวกับโทษจำคุก

4.2.2 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับหน้าที่ของกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญามีหน้าที่ 3 ประการ คือ หน้าที่ในการลงโทษ (fonction répressive) หน้าที่ในการแสดงออก (fonction expressive) หน้าที่ในการปกป้อง (fonction protectrice)⁶⁸

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมสอดคล้องกับหน้าที่ในการลงโทษผู้กระทำความผิด (fonction répressive) เป็นสิ่งที่ยืนยันหน้าที่ในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมสอดคล้องกับหน้าที่ในการแสดงออก (fonction expressive) เพราะทำให้สังคมเห็นถึงความยุติธรรมที่เกิดการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างแน่นอน และยังสอดคล้องกับหน้าที่ในการปกป้อง (fonction protectrice) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำคุกผู้กระทำความผิดที่อันตรายในระยะเวลาที่เหมาะสมย่อมเป็นการปกป้องการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนให้สามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้อย่างปลอดภัย

4.3 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับการกักขังโทษ

การกักขังโทษเป็นอำนาจของประมุขของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นระบบราชาอาณาจักรหรือระบบสาธารณรัฐ ล้วนมีระบบการกักขังโทษในทางกฎหมายอาญา การกักขังโทษอาจถูกมองได้สองมุม กล่าวคือ การกักขังโทษอาจกระทบความแน่นอนของกฎหมายอาญา⁶⁹ แต่อีกมุมหนึ่ง การกักขังโทษ

⁶⁶ R. Gassin, La confrontation du système français de la sanction pénale avec les données de la criminologie, in Confrontation de la théorie générale de la responsabilité pénale avec les données de la criminologie, Dalloz (1969) 177 et s. อ้างถึงใน Jean Pradel (เชิงอรรถ 9) para 553.

⁶⁷ Jean Pradel (เชิงอรรถ 9) para 553.

⁶⁸ ปกป้อง ศรีสันทิต, กฎหมายอาญาระดับสูง (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 15/1-15/4.

⁶⁹ Bernard Bouloc, Droit pénal général (เชิงอรรถ 4) para 788.

ก็สร้างความยุติธรรมโดยเข้ามาแก้ปัญหาความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพิพากษาลงโทษผู้บริสุทธิ์ ในระบบประเทศที่ยึดความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาได้ถึงที่สุดได้ การอภัยโทษจะเป็นเครื่องมือเดียวที่สร้างความยุติธรรม⁷⁰ การอภัยโทษเฉพาะรายเป็นอำนาจของประมุขของรัฐที่พิจารณาถึงการกระทำความผิดและลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละคน แม้ศาลจะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้กับผู้กระทำความผิดคนใดแล้ว ถ้าประมุขของรัฐอภัยโทษเป็นการเฉพาะรายย่อมมีผลเป็นการยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย⁷¹ ในกรณีของประเทศไทย เมื่อพระมหากษัตริย์ได้พระราชทานอภัยโทษให้กับนักโทษคนใดเป็นการเฉพาะราย⁷² ก็มีผลเป็นการยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้

5. การนำระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่เหมาะสมมาใช้ในประเทศไทย

การนำระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมาใช้ในการในประเทศไทยควรพิจารณาประเด็น ดังนี้ คือ การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกฎหมายไทย การแก้ไขระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน และแนวทางการบัญญัติกฎหมายเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประเทศไทย

5.1 การกำหนดระยะเวลาของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกฎหมายไทย

ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม พิจารณาได้จาก ผู้มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ประเภทความผิดที่ควรมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม และผู้ดำเนินการบังคับใช้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

⁷⁰ ประเทศไทยรวมทั้งประเทศในระบบประมวลกฎหมายใช้ระบบการรื้อฟื้นคดีอาญา (revision) ที่คำพิพากษาได้ถึงที่สุดที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด (miscarriage of justice) ที่ลงโทษผู้บริสุทธิ์ ระบบการรื้อฟื้นคดีอาญาโดยอำนาจตุลาการเข้ามาแก้ไขคำพิพากษาได้ถึงที่สุดที่ผิดพลาดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ดู ICCPR ข้อ 14 ที่รับรองสิทธิที่ได้รับการเยียวยาจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดภายหลังจากการได้รับอภัยโทษ (pardon) หรือคดีอาญาถูกรื้อฟื้นและเปลี่ยนคำพิพากษาได้ถึงที่สุด (revision).

⁷¹ La Constitution 1958, Article 17, “Le Président de la République a le droit de faire grâce à titre individuel”.

⁷² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 259.

5.1.1 ผู้มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52⁷³ กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบบังคับสำหรับนักโทษที่กระทำความผิดทุกประเภท คือ 6 เดือน หรือ 1 ใน 3 ของโทษจำคุกตามหมายศาล แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือ 10 ปี ในกรณีจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบตายตัวดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับ

⁷³ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 “นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ได้รับความสะดวกในเรื่องจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์
- (2) เลื่อนชั้น
- (3) ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(4) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักรและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลา นี้ มิให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

(5) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา 49 และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้

(7) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วยโดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ

(8) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลเมื่อคดีถึงที่สุด ในขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยไม่มีผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการตาม (2) (3) (4) (6) (7) และ (8) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และต้องนำพฤติการณ์การกระทำความผิดลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดีรวมตลอดทั้งการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาแล้วตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 มาประกอบการพิจารณาด้วย”

ผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization) และอาจก่อให้เกิดปัญหาสำหรับผู้กระทำความผิดเล็กน้อยที่ไม่สร้างอันตรายให้กับสังคมก็ต้องถูกกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยซึ่งอาจทำให้เกิดการจำคุกที่ไม่จำเป็นเพราะติดปัญหาเรื่องที่ไม่สามารถปล่อยก่อนกำหนดได้ ในทางตรงกันข้ามสำหรับผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ การกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแบบบังคับเพียงแค่ 1 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษาอาจไม่เพียงพอในการสร้างความปลอดภัยให้สังคมและลงโทษผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างเหมาะสม

ผู้เขียนเห็นว่า ศาลที่พิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดควรเป็นผู้มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแทนการที่ให้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้เพียงระยะสั้น ๆ กับทุกฐานความผิดแบบไม่แยกแยะผู้กระทำความผิด เพราะเหตุว่าศาลที่พิจารณาพิพากษาคืออยู่ในตำแหน่งที่ดีที่สุดในการประเมินความร้ายแรงของพฤติการณ์การกระทำความผิด และลักษณะส่วนตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคนว่าเป็นอันตรายต่อสังคมหรือไม่ เพียงใด และยังสอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization) อีกด้วย

5.1.2 ประเภทความผิดที่ต้องมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในปัจจุบันพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ไม่ได้แยกประเภทความผิด โดยกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดทุกประเภทแบบเดียวกับกฎหมายญี่ปุ่น⁷⁴ เยอรมนี⁷⁵ แต่ในประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษได้แยกแยะประเภทคดีความผิดที่สมควรกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไว้อย่างละเอียดกว่า จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในความผิดที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตมีความหลากหลายในแต่ละประเทศ เช่น ตลอดชีวิต⁷⁶ 30 ปี⁷⁷ 22 ปี⁷⁸ 20 ปี⁷⁹ 18 ปี⁸⁰ 15 ปี⁸¹ 14 ปี⁸² และ 10 ปี⁸³

⁷⁴ ดู หัวข้อ 3.4.

⁷⁵ ดู หัวข้อ 3.2.

⁷⁶ ในประเทศฝรั่งเศส ศาลอาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต (période de sûreté incompressible) ได้ และในประเทศอังกฤษ ศาลอาจออกคำสั่งจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (whole life order) ได้.

⁷⁷ ประเทศฝรั่งเศส กรณีกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต และเมื่อพ้น 30 ปี ศาลมีอำนาจยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ ทำให้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็น 30 ปี.

⁷⁸ ประเทศฝรั่งเศส กรณีที่ศาลเห็นว่ามีความผิดที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคม.

⁷⁹ ประเทศสิงคโปร์.

⁸⁰ ประเทศฝรั่งเศส ในกรณีทั่วไป.

⁸¹ ประเทศเยอรมนี.

⁸² ประเทศอังกฤษ กรณีก่อการร้าย หรือในกรณีอื่น 2 ใน 3 ของการจำคุกสูงสุดที่ศาลอาจกำหนดถ้าศาลจะไม่ลงโทษจำคุกตลอดชีวิต (notional determinate sentence).

⁸³ ในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น.

ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายไทยควรกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ในกรณีศาลพิพากษาประหารชีวิต (และหากต่อมาถูกเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต) หรือ ในกรณีที่ ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ในทุกฐานความผิด ให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม 18 ปี เช่นเดียวกับกฎหมายฝรั่งเศส และควรเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นระยะเวลา 22 ปี 30 ปี หรือตลอดชีวิตก็ได้ โดยต้องให้เหตุผลพิเศษในการขยายระยะเวลา ดังกล่าว ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์พิเศษที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง

ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565⁸⁴ ที่หลายประเทศ เห็นตรงกันว่าผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้เป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า *dangereux* ในประเทศอังกฤษเรียกว่า *dangerous offenders* ในประเทศออสเตรเลียเรียกว่า *serious offenders*⁸⁵ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงให้มีระยะเวลาเป็น 1 ใน 2 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา ตามแนวทางกฎหมายฝรั่งเศส น่าจะเป็นการเหมาะสมกับการสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม บรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด และยังส่งเสริมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดในเรือนจำ โดยศาลไม่ควรมีดุลพินิจที่จะไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกลุ่มความผิดร้ายแรง เหล่านี้ เพราะผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้มีลักษณะการกระทำที่ใช้ความรุนแรงซึ่งสร้างอันตรายต่อสังคมอย่างมาก

ท้ายสุด ในความผิดอาญาทั่วไป ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายไม่ควรกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบบังคับ เพราะลักษณะการกระทำความผิดไม่น่าจะเป็นลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรง แต่ควรใช้แนวทางของกฎหมายฝรั่งเศส คือกำหนดให้ศาลที่พิพากษาจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปโดยไม่รอลงโทษ มีดุลพินิจที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมหรือไม่ก็ได้ และหากกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมก็ต้องไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษา การให้ดุลพินิจศาลที่จะกำหนดหรือไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในความผิดอื่นจะทำให้เกิดการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (*individualization*) ลดการจำคุกที่ไม่จำเป็นในความผิดเล็กน้อย และการกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจเฉพาะเมื่อศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปโดยไม่รอลงโทษ สอดคล้องกับหลักการรอลงโทษหรือรอลงการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ที่กฎหมายเห็นว่าการจำคุกไม่เกิน 5 ปี น่าจะยังเป็นความผิด

⁸⁴ ประกอบด้วยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313.

⁸⁵ ดู ปกป้อง ศรีสนิท, ‘แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1’ (2564) 4 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 504-531.

เล็กน้อยที่ยังเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

5.1.3 ปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ดุลพินิจศาลในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การลงโทษจำคุกและการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมสอดคล้องกับหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วน (proportionality)⁸⁶ และเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization)⁸⁷ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กฎหมายควรกำหนดปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม เพื่อเป็นแนวทางการใช้ดุลพินิจให้กับศาล โดยกฎหมายควรกำหนดให้ศาลคำนึงถึงเหตุภาวะวิสัย (objective) เช่น พฤติการณ์การกระทำความผิด ความเสียหายต่อสังคมที่เกิดจากการกระทำความผิด ประกอบกับเหตุอัตวิสัย (subjective) เช่น ลักษณะส่วนตัวผู้กระทำความผิด ความสำนึกผิด โอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ สภาพจิตใจของผู้กระทำความผิด ก่อนที่จะใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ทั้งนี้ ศาลสามารถใช้กลไกของพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 30 โดยให้ศาลสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจก่อนที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ในคำพิพากษาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้

5.1.4 ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ผู้เขียนเห็นว่าควรมีข้อยกเว้นในการไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเพียงกรณีเดียว คือ กรณีการกระทำของเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี เพราะวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีอาญากับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี คือการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดและให้โอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง มากกว่าการลงโทษ ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้กับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ที่กระทำความผิดอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการให้โอกาสและการฟื้นฟูแก้ไขเด็ก

5.1.5 ผู้ดำเนินการบังคับใช้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

เมื่อศาลที่มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้กับผู้กระทำความผิดแต่ละรายแล้ว และในกรณีที่ศาลจะกำหนดให้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมลงในหมายจำคุกเพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้นำไปบังคับใช้กับนักโทษแต่ละคน ดังนั้น ผู้ที่ดำเนินการบังคับใช้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม คือ กรมราชทัณฑ์ที่มีหน้าที่ทำให้ระยะเวลา

⁸⁶ ปกป้อง ศรีสนิท , กฎหมายอาญาชั้นสูง (เชิงอรรถ 9) ย่อหน้า 161/8.

⁸⁷ เพ็งอ้าง ย่อหน้า 161/9.

เพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นจริง กล่าวคือ ภายในระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนด กรมราชทัณฑ์จะต้องไม่ลดวันต้องโทษ ลดวันจำคุก พักการลงโทษ หรือให้สิทธิประโยชน์ อันเป็นการให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด

5.2 การแก้ไขระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมควรที่จะถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดและลักษณะส่วนตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคน เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษในเรือนจำและได้รับการฟื้นฟูแก้ไขจนไม่น่าจะสร้างอันตรายให้กับสังคม ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมน่าจะถูกยกเลิกหรือย่อให้น้อยลงได้ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้ศาลในท้องที่ที่จำเลยถูกจำคุกอยู่มีอำนาจยกเลิกหรือย่อระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิตและมีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต การให้ศาลสามารถยกเลิกหรือย่อระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเมื่อนักโทษได้รับโทษมาแล้ว 30 ปี จะเป็นการสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนในเรื่องการห้ามการลงโทษที่ย่ำยศักดิ์ศรีหรือการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรมตามคำวินิจฉัยคดี *Bodein v. France*⁸⁸ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2014 และคดี *Hutchinson v. the United Kingdom* 17 มกราคม ค.ศ. 2017⁸⁹

5.3 การบัญญัติกฎหมายเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ผู้เขียนเห็นว่าการจัดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมอย่างเป็นระบบในกฎหมายไทย จำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 การบัญญัติระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประมวลกฎหมายอาญา

การบัญญัติเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประมวลกฎหมายอาญา จะเป็นผลให้ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคำพิพากษาและในหมายจำคุก และมีผลผูกพันฝ่ายบริหารที่จะดำเนินการเตรียมเรือนจำให้พร้อมรับผู้กระทำความผิดที่มีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม โดยการบัญญัติระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมควรแทรกอยู่ระหว่างหมวด 8 เรื่องการกระทำความผิดอีก และหมวด 9 เรื่องอายุความ โดยบัญญัติหมวดใหม่ที่ใช้ชื่อว่า “หมวด 8/1 ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม” ซึ่งในหมวดดังกล่าวประกอบด้วย มาตรา 94/1 ว่าด้วยเรื่องลักษณะทั่วไปของระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

⁸⁸ *Bodein v France* no 40014/10 (ECtHR, 13 November 2014).

⁸⁹ *CASE OF HUTCHINSON v THE UNITED KINGDOM* no 57592/08 (ECtHR, 17 January 2017).

มาตรา 94/2 ว่าด้วยเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกรณีศาลพิพากษาประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต มาตรา 94/3 ว่าด้วยเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง และมาตรา 94/4 ว่าด้วยเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตามดุลพินิจศาลในกรณีที่ศาลจำคุกผู้กระทำความผิดตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

การบัญญัติเรื่องดังกล่าวในหมวด 8/1 สอดคล้องกับแนวทางของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสที่ได้บัญญัติเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (la période de sûreté) อยู่ใน sous-section 5 De la période de sûreté, Article 132-32 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติไว้ภายหลังเรื่อง การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง (Sous-section 1 Des peines applicable en cas de concours d'infractions) และ การกระทำความผิดซ้ำ (Sous-section 2 De Des peines applicables en cas de récidive) ซึ่งแนวทางการเรียงลำดับเรื่องของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสดังกล่าวตรงกับประมวลกฎหมายอาญาไทยที่บัญญัติหมวด 7 เรื่องการกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง และหมวด 8 เรื่องการกระทำความผิดอีก

5.3.2 การบัญญัติระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การให้ศาลมีอำนาจยกเลิกหรือยุบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในขณะที่ผู้กระทำความผิดรับโทษในเรือนจำจำต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในมาตรา 246/1 โดยมีสาระสำคัญสองกรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง ในคดีที่ศาลพิพากษาประหารชีวิตที่หากต่อมาได้รับการเปลี่ยนโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตหรือกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตและกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิต หากนักโทษได้รับโทษจำคุกมาแล้ว 30 ปี ศาลจังหวัดในท้องที่ที่นักโทษถูกจำคุกอยู่มีอำนาจที่จะยกเลิกหรือยุบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้

กรณีที่สอง ในคดีที่ศาลพิพากษาจำคุกโดยไม่รอลงโทษหรือไม่รอลงโทษและศาลได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ ในกรณีจำเป็นที่นักโทษได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างจริงจังในการฟื้นฟูแก้ไขเพื่อกลับสู่สังคม (des gages sérieux de réadaptation sociale) ศาลจังหวัดในท้องที่ที่นักโทษถูกจำคุกอยู่มีอำนาจที่จะยกเลิกหรือยุบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสที่บัญญัติเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้ศาลมีอำนาจยกเลิกหรือยุบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกรณีที่นักโทษรับโทษอยู่ในเรือนจำได้ โดยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ใน

Chapitre II การบังคับโทษที่ลิดรอนเสรีภาพ (Chapitre II De l'exécution des peines privatives de liberté (Article 716-1 à 716-39))

5.3.3 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

ในปัจจุบันพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมแบบตายตัว คือ 6 เดือน หรือ 1 ใน 3 ของโทษจำคุกตามหมายศาลแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือ 10 ปี ในกรณีจำคุกตลอดชีวิต เมื่อได้นำแนวทางที่ให้ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้เหมาะสมกับแต่ละคนมาใช้ โดยการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวแล้ว ควรที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยการแก้ไขถ้อยคำ ในมาตรา 52(5) เรื่องการลดวันต้องโทษจำคุก มาตรา 52 (7) เรื่องการพักการลงโทษ และมาตรา 52(8) เรื่องการอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำให้กระทำได้ “เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว”

5.3.4 ยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา พ.ศ.

การดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 เพื่อนำระบบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่เหมาะสมมาใช้กับประเทศไทย อาจพบอุปสรรคในเชิงรูปแบบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพราะอาจต้องดำเนินการโดยการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายถึง 3 ฉบับ ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในระหว่างกระบวนการพิจารณาออกกฎหมาย ทั้งนี้ หากจะยกร่างกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมขึ้นโดยไม่เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายเลย ก็อาจกระทบกับระบบประมวลกฎหมาย เพราะเรื่องระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นเรื่องของการกำหนดโทษในทางอาญาในความผิดทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยแท้

แนวทางที่เหมาะสมคือ การยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา พ.ศ. เพื่อให้กระบวนการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกระบวนการเดียวกันและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเนื้อหาสาระของกฎหมาย แต่เนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา พ.ศ. จะเป็นเนื้อหาของการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งการดำเนินการ

ออกพระราชบัญญัติเรื่องหนึ่งให้มีผลไปแก้ไขประมวลกฎหมายและกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับ ดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้ในประเทศฝรั่งเศสเพื่อรักษาระบบประมวลกฎหมายและทำให้กระบวนการพิจารณากฎหมายเป็นเอกภาพและไปในทิศทางเดียวกัน⁹⁰

5.3.5 การคำนึงถึงระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในการกำหนดหลักเกณฑ์การอภัยโทษเป็นการทั่วไป

ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ในการออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป ฝ่ายบริหารควรคำนึงถึงระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดให้กับผู้กระทำความผิดแต่ละรายก่อนที่จะเสนอหลักเกณฑ์ในการอภัยโทษเป็นการทั่วไป โดยกระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาถึงระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดในการกำหนดเกณฑ์ดังกล่าว โดยหากมีนักโทษคนใดที่ถูกกำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม นักโทษคนนั้นอาจไม่เข้าเกณฑ์ในพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม การอภัยโทษเฉพาะรายยังคงทำได้อยู่ตลอดเวลา

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การให้อำนาจศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคำพิพากษาจะเป็นการสร้างความปลอดภัยให้กับสังคมและผู้เสียหาย เป็นการสร้างการลงโทษที่ได้สัดส่วน ป้องกันสังคมไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำในช่วงระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม และทำให้การลงโทษจำคุกเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมในแต่ละคน นอกจากนี้ ในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดรับโทษในเรือนจำ การให้อำนาจศาลมีอำนาจยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมจะทำให้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีความยืดหยุ่น และสามารถถูกปรับให้เข้ากับการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดแต่ละคนในเรือนจำได้ อีกทั้งยังเป็นการทำให้คำพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตสำหรับผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่กำหนดให้มีระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เพราะศาลมีอำนาจตรวจสอบความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดได้อีกครั้ง และให้โอกาสผู้กระทำความผิดอีกครั้งเมื่อผู้กระทำความผิดรับโทษจำคุกมาแล้วในเรือนจำระยะหนึ่ง

⁹⁰ ตัวอย่างเช่น รัฐบัญญัติว่าด้วยการปรับตัวของกระบวนการยุติธรรมให้เข้ากับวิวัฒนาการของอาชญากรรม (Loi n° 2004-204 du 9 mars 2004 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité) โดยเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ใช่กฎหมายที่ใช้บังคับลำพัง (stand alone) แต่รัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเนื้อหาในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเพิ่มหมวดที่ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญากับองค์กรอาชญากรรมเป็นอีกหมวดหนึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งมีเนื้อหาในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องดังกล่าวอีกด้วย นอกเหนือจากนี้ ในรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังมีเนื้อหาไปแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายและกฎหมายอีกหลายเรื่อง.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ได้กล่าวมา ผู้เขียนมีข้อเสนอต่อไปนี้

6.1 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

โดยการกำหนดให้ศาลต้องกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคำพิพากษาจำคุก ผู้กระทำความผิดและในหมายจำคุก ในกรณีที่ศาลพิพากษาประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ส่วนในกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป โดยไม่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษในความผิดอื่น ให้ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมหรือไม่ก็ได้

6.2 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยให้ศาลจังหวัดในเขตท้องที่ที่จำเลยถูกจำคุกอยู่มีอำนาจยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดไว้ได้ในกรณีจำเป็นอย่างยิ่งที่จำเลยแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างจริงจังในการฟื้นฟูแก้ไขตนเองเพื่อกลับสู่สังคม และในกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตในคำพิพากษา ศาลจังหวัดอาจยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตได้ก็ต่อเมื่อจำเลยได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้ว 30 ปี และจะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ที่ศาลแต่งตั้งสามคนทำการประเมินสภาวะอันตรายของจำเลยเสนอต่อศาลก่อนออกคำสั่ง

6.3 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) (7) และ (8)

โดยให้นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการลดวันต้องโทษ พักการลงโทษ หรือได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ต้องเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดแล้วเท่านั้น

6.4 เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา พ.ศ.

โดยร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวมีเนื้อหาเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยผู้เขียนเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

(ร่าง)

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา

พ.ศ.

.....

.....
 โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อใช้เป็นบทบัญญัติในการที่ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคำพิพากษา โดยในระบอบดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะไม่ได้ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ เพื่อให้การจำคุก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญา คือ การลงโทษผู้กระทำความผิดและการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดและการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม อันเป็นการสร้างความปลอดภัยให้สังคม และเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
 มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมกับผู้กระทำความผิดอาญา พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น หมวด ๘/๑ ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ของลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“หมวด ๘/๑ ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

มาตรา ๙๔/๑ เมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกผู้กระทำความผิด โดยไม่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ สำหรับผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ที่มีอายุเกินกว่าสิบแปดปีขึ้นไป ให้ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ในคำพิพากษาและในหมายจำคุก โดยในช่วงระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนด ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งหากต่อมาได้รับการอภัยโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกโดยไม่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ แล้วแต่กรณี จะต้องรับโทษจำคุกในเรือนจำโดยไม่ได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุก การพักการลงโทษ หรือการอนุญาตให้ไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาบวชนอกเรือนจำ ตามกฎหมายราชทัณฑ์ เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม

การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด และลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิด เพื่อให้การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ทั้งนี้ ศาลอาจยื่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้น้อยกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดได้

มาตรา ๙๔/๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตในทุกฐานความผิด ให้ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นระยะเวลาสิบแปดปี

หากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้กระทำความผิดที่มีพฤติการณ์พิเศษที่เป็นอันตรายต่อสังคม ศาลอาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นระยะเวลายี่สิบสองปี สามสิบปี หรือตลอดชีวิตก็ได้ โดยต้องให้เหตุผลพิเศษในการขยายระยะเวลาดังกล่าว

มาตรา ๙๔/๓ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ มาตรา ๒๘๓ ทวิ มาตรา ๒๘๔ มาตรา ๒๘๘ มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๗ มาตรา ๒๙๘ และมาตรา ๓๑๓ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นระยะเวลากึ่งหนึ่งของโทษจำคุกที่กำหนดในคำพิพากษา

หากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้กระทำความผิดที่มีพฤติการณ์พิเศษที่เป็นอันตรายต่อสังคม ศาลอาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นระยะเวลาสองในสามของโทษจำคุกที่กำหนดในคำพิพากษาก็ได้ โดยต้องให้เหตุผลพิเศษในการขยายระยะเวลาดังกล่าว

มาตรา ๙๔/๔ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปในความผิดอื่น ศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้กับผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ได้ หากศาลกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ให้ศาลกำหนดได้ไม่เกินสองในสามของโทษจำคุกที่กำหนดในคำพิพากษา”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๔๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๒๔๖/๑ ในกรณีที่จำเลยรับโทษอยู่ในเรือนจำและอยู่ในระหว่างระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญา หากจำเลยแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างจริงจังในการฟื้นฟูแก้ไขตนเองเพื่อกลับสู่สังคม ศาลจังหวัดในเขตท้องที่ที่จำเลยถูกจำคุกอาจมีคำสั่งยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดไว้ได้

คำสั่งยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมให้ศาลกำหนดเฉพาะในกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ให้ศาลคำนึงถึงอันตรายของจำเลยต่อสังคมหากมีการยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมด้วย

ในกรณีที่ศาลพิพากษาประหารชีวิตแล้วต่อมาได้รับการอภัยโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต และศาลได้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตลอดชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา ศาลจังหวัดในเขตท้องที่ที่จำเลยถูกจำคุกอาจมีคำสั่งยกเลิกหรือย่นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ก็ต่อเมื่อจำเลยได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้วสามสิบปี และจะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ที่ศาลแต่งตั้งสามคน ทำการประเมินสถานะอันตรายของจำเลยเสนอต่อศาลก่อนออกคำสั่ง”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น (๕) (๗) และ (๘) ของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

“(๕) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(๗) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (๖)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วยโดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ

(๘) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาจนพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ศาลกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว และเหลือ

โทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยไม่ผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่าสี่สัปดาห์ ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี